

**Metody wyceny aktywów i pasywów w ciągu roku obrotowego
i na dzień bilansowy oraz ustalania wyniku finansowego**

1. Metody wyceny aktywów i pasywów:

Aktywa i pasywa GDDKiA wycenia się według zasad określonych w ustawie z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2009 r. Nr 152 poz. 1223 z późn. zm.) oraz ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240 z późn. zm.), z uwzględnieniem niżej przedstawionych metod i zasad wyceny.

2. Aktywa trwałe:

- 1)** za środki trwałe GDDKiA uznaje się środki, o których mowa w art. 3 pkt 15 ustawy o rachunkowości, tj. rzeczowe aktywa trwałe i zrównane z nimi, o przewidywanym okresie ekonomicznej użyteczności dłuższym niż rok, kompletne, zdatne do użytku i przeznaczone na potrzeby GDDKiA, w tym środki trwałe stanowiące własność Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego otrzymane w zarząd lub użytkowanie i przeznaczone na potrzeby jednostki.
Składniki majątku spełniające wszystkie kryteria zaliczania do środków trwałych przyjmuje się do ewidencji, dokonując ich podziału na grupy, podgrupy i rodzaje zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2010 r. w sprawie Klasyfikacji Środków Trwałych (KŚT) (Dz. U. Nr 242, poz. 1622);
- 2)** dla kont środków trwałych prowadzi się ewidencję szczegółową umożliwiającą:
 - a)** ustalenie wartości początkowej poszczególnych obiektów inwentarzowych środków trwałych,
 - b)** ustalenie wartości poszczególnych grup rodzajowych środków trwałych określonych zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2010 r. w sprawie Klasyfikacji Środków Trwałych (KŚT), tj.:
 - gruntów (grupa 0),
 - budynków i lokali (grupa 1),
 - obiektów inżynierii lądowej i wodnej (grupa 2),
 - kotłów i maszyn energetycznych (grupa 3),
 - maszyn, urządzeń i aparatów ogólnego zastosowania (grupa 4),
 - specjalistycznych maszyn, urządzeń, i aparatów (grupa 5),
 - urządzeń technicznych (grupa 6),
 - środków transportu (grupa 7),
 - narzędzi, przyrządów, ruchomości i wyposażenia (grupa 8),
 - inwentarza żywego (grupa 9);
 - c)** ustalenie komórek organizacyjnych, w których znajdują się poszczególne środki trwałe;
 - d)** obliczenie amortyzacji i umorzenia poszczególnych środków trwałych;
- 3)** księgi inwentarzowe, z zastrzeżeniem poniżej, prowadzi się dla środków trwałych nie wymienionych w pkt 1, których wartość jest nie niższa niż 500,00 PLN (ujmowanych na koncie 013 - pozostałe środki trwałe).
Bez względu na wartość, księgi inwentarzowe prowadzi się dla następujących, przedstawionych poniżej pozostałych środków trwałych:
 - a)** meble,
 - b)** dywany,
 - c)** sprzęt audiowizualny,
 - d)** aparaty fotograficzne,
 - e)** elektronarzędzia,

- f)** lodówki, zmywarki, odkurzacze,
 - g)** mechaniczny i elektromechaniczny sprzęt do robót drogowych,
 - h)** sprzęt informatyczny.
- Pozostałe środki trwałe są to środki trwałe o wartości nie przekraczającej wielkości ustalonej w przepisach o podatku dochodowym od osób prawnych, tj. kwoty 3.500 PLN.
- 4)** księgi inwentarzowe środków trwałych oraz pozostałych środków trwałych wymienionych w pkt 3 oraz karty ewidencyjne pracowników prowadzi Biuro Organizacyjno - Administracyjne w Centrali oraz wyznaczone komórki w Oddziałach GDDKiA;
 - 5)** ewidencji ilościowej (pozaksięgowej) podlegają pozostałe środki trwałe o wartości poniżej 500,00 PLN;
 - 6)** ewidencję środków trwałych, określonych w pkt 5 z podziałem na miejsce ich użytkowania prowadzi Biuro Organizacyjno - Administracyjne w Centrali oraz wyznaczone komórki w Oddziałach GDDKiA;
 - 7)** nie podlegają ewidencji:
 - a)** drobny sprzęt taki jak np.: kwietniki, kwiaty, wazon, doniczki, wieszaki, kosze na śmieci, firany, zasłony, karnisze, lampy, żyrandole, lustra, naczynia, drobne narzędzia (np: młotek, grabie, szpadle, kilofy, klucze),
 - b)** zakupione pozostałe środki trwałe i zamontowane – przytwierdzone w sposób trwały do ścian, podłóg np. wykładziny, dywany, umywalki, armatura łazienkowa itp.;
 - 8)** składniki majątku, nie wymienione w pkt 7 są odnoszone bezpośrednio w koszty zużycia materiałów;
 - 9)** środki trwałe w dniu przyjęcia do używania wycenia się następująco:
 - a)** w przypadku zakupu – według ceny nabycia,
 - b)** w przypadku wytworzenia we własnym zakresie – według kosztu wytworzenia, zaś w przypadku trudności z ustaleniem kosztu wytworzenia – według wyceny dokonanej przez rzeczoznawcę,
 - c)** w przypadku ujawnienia w trakcie inwentaryzacji – według posiadanych dokumentów z uwzględnieniem zużycia, a przy ich braku według wartości godziwej,
 - d)** w przypadku spadku lub darowizny – według wartości godziwej z dnia otrzymania lub w niższej wartości określonej w umowie o przekazaniu,
 - e)** w przypadku otrzymania w sposób nieodpłatny od Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego – w wysokości określonej w decyzji o przekazaniu,
 - f)** w przypadku otrzymania środka na skutek wymiany środka niesprawnego – w wysokości wynikającej z dowodu dostawcy, z podaniem cech szczególnych nowego środka;
 - 10)** na dzień bilansowy środki trwałe wycenia się w wartości netto tj. z uwzględnieniem odpisów umorzeniowych ustalonych na dzień bilansowy;
 - 11)** umarza się jednorazowo i w całości zalicza się w koszty w momencie przyjęcia do używania:
 - a)** książki i inne zbiory biblioteczne,
 - b)** odzież, meble i dywany,
 - c)** pozostałe środki trwałe o wartości nie przekraczającej wielkości ustalonej w przepisach o podatku dochodowym od osób prawnych, dla których odpisy amortyzacyjne są uznawane za koszt uzyskania przychodu w 100 % ich wartości w miesiącu oddania do używania.
 - 12)** wartość początkowa środków trwałych i dotychczas dokonane odpisy umorzeniowe podlegają aktualizacji, zgodnie z zasadami określonymi w odrębnych przepisach, a wyniki aktualizacji są odnoszone na fundusz jednostki;
 - 13)** środki trwałe amortyzuje się metodą liniową, przy zastosowaniu stawek określonych w przepisach o podatku dochodowym od osób prawnych. Amortyzacja naliczana jest za okresy miesięczne;

- 14)** nowoprzyjęte środki trwałe – umarżane w czasie – amortyzuje się począwszy od następnego miesiąca po miesiącu, w którym przyjęto je do używania;
- 15)** nie umarża się gruntów oraz dóbr kultury;
- 16)** jeżeli środki trwałe uległy ulepszeniu (przebudowie, rozbudowie, rekonstrukcji, adaptacji lub modernizacji), to wartość początkową tych składników powiększa się o sumę wydatków na ich ulepszenie, w tym także o wydatki na nabycie części składowych, których jednostkowa cena nabycia przekracza 3.500 PLN;
- 17)** środki trwałe uważa się za ulepszone, gdy suma wydatków poniesionych na przebudowę, rozbudowę, rekonstrukcję, adaptację lub modernizację w danym roku obrotowym przekracza 3.500 PLN i wydatki te powodują wzrost wartości użytkowej w stosunku do wartości z dnia przyjęcia środków trwałych do używania;
- 18)** inwestycje (środki trwałe w budowie), zgodnie z art. 28 ust. 1 pkt 2 ustawy o rachunkowości, wycenia się na dzień bilansowy w wysokości ogółu kosztów pozostających w bezpośrednim związku z ich nabyciem lub wytworzeniem, pomniejszonych o odpisy z tytułu trwałej utraty wartości;
- 19)** koszty inwestycji (środków trwałych w budowie) obejmują wartość (w cenie nabycia) zużytych składników rzeczowych, wykonanych robót, wartość świadczeń własnych oraz inne koszty dające się zaliczyć do wartości początkowej wytworzonych aktywów trwałych, w tym również:
 - a)** koszty dokumentacji projektowej,
 - b)** koszty usług doradczych,
 - c)** koszty badań geologicznych oraz pomiarów geodezyjnych, przygotowania terenu pod budowę, w tym koszty likwidacji pomniejszone o przychody z likwidacji budynków i budowli zlikwidowanych w związku z wykonywaniem nowych inwestycji,
 - d)** koszty nadzoru, doradztwa,
 - e)** opłaty z tytułu użytkowania gruntów i terenów w okresie budowy,
 - f)** nie podlegający odliczeniu podatek od towarów i usług,
 - g)** naliczone za czas trwania inwestycji różnice kursowe od zaciągniętych zobowiązań, w tym także z tytułu zwłoki w zapłacie,
 - h)** odszkodowania dla osób fizycznych i jednostek gospodarczych, np. za dostarczenie obiektów zastępczych, przesiedlenie z zajętych terenów,
 - i)** opłaty (np. notarialne, sądowe),
 - j)** koszty ubezpieczenia majątkowego środków trwałych w budowie,
 - k)** pozostałe koszty związane z realizacją inwestycji (środków trwałych w budowie);
- 20)** jako środki trwałe w budowie kwalifikowane są głównie nakłady na trwające inwestycje drogowo-mostowe;
- 21)** ewidencja szczegółowa dla poszczególnych zadań inwestycyjnych, prowadzona jest w sposób:
 - a)** zapewniający, co najmniej ustalenie kosztów nabycia lub wytworzenia z podziałem na poszczególne rodzaje obiektów, zadań inwestycyjnych, z wyodrębnieniem odpowiedniego oznaczenia (kodu) księgowego dla wszystkich transakcji związanych z wykorzystaniem środków unijnych,
 - b)** umożliwiający ustalenie źródeł finansowania inwestycji i wielkości zaangażowania środków;
- 22)** wartość zakończonych inwestycji drogowo-mostowych oraz wykupy gruntów – realizowane w ramach obowiązujących regulacji prawnych - odnoszona jest na zmniejszenie funduszu jednostki (Wn 800* / Ma 081*);
- 23)** na koncie inwestycji (środków trwałych w budowie) ujmuje się również koszty dotyczące zakupów gotowych środków trwałych;

- 24) kary umowne i odszkodowania, uzyskane w trakcie realizacji inwestycji stanowią dochody budżetu państwa, jeżeli postanowienia szczegółowe nie stanowią inaczej.

3. Wartości niematerialne i prawne:

- 1) wartości niematerialne i prawne to nabyte przez jednostkę, zaliczane do aktywów trwałych, prawa majątkowe nadające się do gospodarczego wykorzystania, o przewidywanym okresie ekonomicznej użyteczności dłuższym niż rok, przeznaczone do używania na potrzeby jednostki. Są to w szczególności:
 - a) autorskie prawa majątkowe, prawa pokrewne, licencje, koncesje,
 - b) know-how.Do wartości niematerialnych i prawnych nie zalicza się systemów operacyjnych (np. Windows, Linux), które są niezbędne do uruchomienia środka trwałego w postaci zestawu komputerowego. Wartość tych systemów operacyjnych zwiększa wartość początkową zestawów komputerowych;
- 2) wartości niematerialne i prawne wycenia się w dniu przyjęcia do używania oraz na dzień bilansowy według analogicznych zasad, jak przewidziane dla środków trwałych;
- 3) wartości niematerialne i prawne amortyzuje się przy zastosowaniu stawek określonych w przepisach o podatku dochodowym od osób prawnych;
- 4) wartości niematerialne o wartości początkowej nie przekraczającej wielkość ustalonej w przepisach o podatku dochodowym od osób prawnych, dla których odpisy amortyzacyjne są uznawane za koszt uzyskania przychodu w 100% ich wartości i posiadają okres użytkowania powyżej 1 roku, umarzane są jednorazowo w miesiącu przekazania do użytkowania;
- 5) wartości niematerialne i prawne umarzane jednorazowo finansuje się ze środków na wydatki bieżące;
- 6) nabyta aktualizacja programu lub modyfikacja oprogramowania przeprowadzona przez osoby trzecie, nie związana z udzieleniem nowej licencji ani przeniesieniem praw autorskich, zaliczana jest bezpośrednio w koszty. Modyfikacja oprogramowania, która wiąże się z udzieleniem nowej licencji lub przeniesieniem praw autorskich stanowi samodzielny tytuł wartości niematerialnych i prawnych;
- 7) wartości niematerialne i prawne nie spełniające kryteriów wyżej określonych kryteriów są odnoszone bezpośrednio w koszty zużycia materiałów;
- 8) księgi inwentarzowe wartości niematerialnych i prawnych prowadzi Biuro Organizacyjno – Administracyjne w Centrali oraz wyznaczone komórki w Oddziałach GDDKiA;
- 9) ewidencja wartości niematerialnych i prawnych ujmowana jest na koncie 020 – WNiP umarzane w czasie oraz na koncie 021 – WNiP umarzane jednorazowo;
- 10) ewidencja szczegółowa do kont 020 i 021 umożliwia:
 - a) obliczanie umorzenia wartości niematerialnych i prawnych,
 - b) podział wg tytułów,
 - c) podział wg osób odpowiedzialnych.

4. Aktywa obrotowe:

Zapasy - głównie materiały zużywane do bieżącego utrzymania dróg.

- 1) przyjmuje się następujące metody prowadzenia ewidencji analitycznej rzeczowych aktywów obrotowych:
 - a) zakupione materiały są bezpośrednio po zakupie zaliczane w ciężar właściwego konta kosztów,

gdy nie wystąpiła uprzednia ich aktualizacja lub dokonano jej w niepełnej wysokości, należności te zalicza się odpowiednio do pozostałych kosztów operacyjnych lub finansowych lub obciążają zobowiązania, na rzecz których były realizowane;

10) jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej, nadpłaty zaliczane są na inne wymagalne należności przypadające od tego samego dłużnika, a w razie braku takich należności – podlegają zwrotowi;

11) aktywa pieniężne wycenia się na dzień bilansowy w wartości nominalnej.

5. Rozliczenia międzyokresowe:

1) rozliczenia międzyokresowe obejmują tę część kosztów poniesionych w okresie sprawozdawczym, która dotyczy działalności przyszłych okresów i wobec tego nie powinna wpływać na wynik finansowy bieżącego okresu;

2) w odstępstwie od zasady współmierności: prenumeraty, ubezpieczenia majątkowe opłacone z góry nie podlegają rozliczeniu w czasie za pośrednictwem rozliczeń międzyokresowych kosztów. Obciążają one koszty miesiąca, w którym zostały poniesione. Faktury za usługi telekomunikacyjne, zakup energii, wody, gazu wystawione w styczniu roku następnego, dokumentujące koszty tych usług obejmujące część grudnia roku poprzedniego, a także styczeń roku następnego, co do zasady powinny być przypisane do miesiąca, którego dotyczą. Zważywszy jednak na zasadę istotności, ponieważ koszty takich usług nie wywierają istotnego ujemnego wpływu na rzetelne jasne przedstawienie sytuacji majątkowej i finansowej oraz wynik finansowy jednostki – GDDKiA stosuje uproszczenia (uwzględniając art. 4 ust. 4 ustawy o rachunkowości) i księguje je bezpośrednio w koszty, stosując ten sposób ewidencji w sposób ciągły, w miesiącu otrzymania faktury.

6. Fundusze własne oraz pozostałe aktywa i pasywa:

1) fundusz jednostki obejmuje równowartość majątku trwałego i obrotowego GDDKiA i występujących w tym zakresie zmian;

2) fundusze własne oraz pozostałe aktywa i pasywa wycenia się w wartości nominalnej.

7. Zobowiązania:

1) zobowiązania ujmuje się w księgach rachunkowych według wartości nominalnej;

2) zobowiązania na dzień bilansowy wycenia się w kwocie wymagającej zapłaty;

3) zobowiązania, które w ciągu roku obrotowego uległy przedawnieniu lub umorzeniu na dzień bilansowy zalicza się do pozostałych przychodów operacyjnych lub odpowiednio do przychodów finansowych a zobowiązania związane z nierozliczoną działalnością inwestycyjną na zmniejszenie kosztów środków trwałych w budowie;

4) zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych tworzony jest odrębnie w Centrali i każdym z Oddziałów GDDKiA;

5) zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych wycenia się w wartości nominalnej.

8. Rozliczenia międzyokresowe przychodów:

Rozliczenia międzyokresowe przychodów dokonywane z zachowaniem zasady ostrożności obejmują w szczególności:

- 1)** równowartość otrzymanych od odbiorców lub należnych środków z tytułu świadczeń, których wykonanie nastąpi w przyszłych okresach sprawozdawczych;
- 2)** wartość wynikającą z faktur VAT wystawionych na otrzymane od odbiorców zaliczki i przedpłaty.

9. Transakcje w walucie obcej i wycena pozycji wyrażonych w walutach obcych:

- 1)** należności i zobowiązania oraz inne składniki aktywów i pasywów, wyrażone w walutach obcych, wycenia się na dzień bilansowy wg zasad obowiązujących zgodnie z art. 30. ust. 1 pkt 1 ustawy o rachunkowości, po obowiązującym na ten dzień kursie średnim ustalonym dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski;
- 2)** wyrażone w walutach obcych operacje gospodarcze ujmuje się w księgach rachunkowych na dzień ich przeprowadzenia (zgodnie z art. 30 ust. 2 ustawy o rachunkowości) – o ile odrębne przepisy dotyczące środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej i innych krajów Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz środków nie podlegających zwrotowi, pochodzących ze źródeł zagranicznych nie stanowią inaczej - odpowiednio po kursie:
 - a)** faktycznie zastosowanym w tym dniu, wynikającym z charakteru operacji - w przypadku sprzedaży lub kupna walut oraz zapłaty należności lub zobowiązań,
 - b)** średnim ogłoszonym dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski z dnia poprzedzającego ten dzień - w przypadku zapłaty należności lub zobowiązań, jeżeli nie jest zasadne zastosowanie kursu, o którym mowa w pkt 1, a także w przypadku pozostałych operacji;
- 3)** uregulowania, o których mowa w pkt 1 i 2, dotyczą również wyceny operacji gospodarczych na walutowych rachunkach bankowych;
- 4)** jeżeli aktywa i pasywa są wyrażone w walutach, dla których Narodowy Bank Polski nie ogłasza kursu, to kurs tych walut określa się w relacji do wskazanej przez jednostkę waluty odniesienia, której kurs jest ogłaszany przez Narodowy Bank Polski;
- 5)** różnice kursowe powstałe przy zapłacie należności i zobowiązań w walutach obcych, jak również sprzedaży walut, zalicza się odpowiednio do przychodów lub kosztów finansowych, stanowiące dochody budżetowe do dochodów budżetowych, a w uzasadnionych przypadkach – do kosztów wytworzenia produktów lub ceny nabycia towarów, a także ceny nabycia lub kosztu wytworzenia środków trwałych, środków trwałych w budowie lub wartości niematerialnych i prawnych rozlicza się na koniec każdego miesiąca;
- 6)** należności i zobowiązania oraz inne składniki aktywów i pasywów wyrażone w walutach obcych wycenia się nie później niż na koniec kwartału, według zasad obowiązujących na dzień bilansowy;
- 7)** w przypadku posiadania kilku rachunków walutowych, prowadzonych przez różne banki, wyceny zgromadzonych na tych rachunkach walut obcych dokonuje się na koniec każdego miesiąca po obowiązującym na ten dzień średnim kursie, ustalonym dla danej waluty przez NBP;
- 8)** w przypadku podpisania porozumienia w zakresie realizacji zadań współfinansowanych ze środków pomocowych dopuszcza się stosowanie wyceny walut określonej w podpisanym porozumieniu.

10. Dochody i wydatki:

- 1) dochody i wydatki ujmuje się w terminie ich zapłaty, niezależnie od rocznego budżetu, którego dotyczą;
- 2) przychody i koszty podlegają zarachowaniu na kontach zespołu 7 i 4 oraz odpowiednich kontach rozrachunkowych odzwierciedlając w księgach wszystkie etapy rozliczeń poprzedzające płatność dochodów i wydatków. W zakresie wydatków i kosztów – ujmuje się na odpowiednich kontach także zaangażowanie środków;
- 3) wydatkiem budżetowym jest każda kwota pobrana z rachunku bieżącego GDDKiA z tytułu finansowania zadań ujętych w jej planie wydatków;
- 4) dochodem budżetowym są wpływy uzyskane przez GDDKiA z tytułu wpłat podlegających zarachowaniu na dochody budżetu państwa zgodnie z ustawą o finansach publicznych;
- 5) przeksięgowania z kont 222 i 223 dokonuje się raz w roku na podstawie rocznego sprawozdania budżetowego.

11. Koszty działalności operacyjnej:

- 1) art. 3 ust. 1 pkt 31 ustawy o rachunkowości definiuje koszty, jako uprawdopodobnione zmniejszenia w okresie sprawozdawczym korzyści ekonomicznych, o wiarygodnie określonej wartości, w formie zmniejszenia wartości aktywów, albo zwiększenia wartości zobowiązań i rezerw, które doprowadzą do zmniejszenia kapitału własnego lub zwiększenia jego niedoboru w inny sposób niż wycofanie środków przez właścicieli lub udziałowców;
- 2) w Centrali GDDKiA ewidencja kosztów działalności operacyjnej prowadzona jest na kontach zespołu 4 - "Koszty według rodzajów" bez zastosowania konta 490, jednocześnie w podziałkach klasyfikacji budżetowej;
- 3) podział ze względu na rodzaje kosztów na kontach zespołu 4 obejmuje zakres dostosowany do potrzeb jednostki oraz zasad wynikających z przepisów wykonawczych do ustawy o finansach publicznych;
- 4) koszty według rodzajów obejmują:
 - a) amortyzacja,
 - b) zużycie materiałów i energii,
 - c) usługi obce,
 - d) podatki i opłaty,
 - e) wynagrodzenia,
 - f) ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia,
 - g) pozostałe koszty rodzajowe.

12. Ustalanie wyniku finansowego:

- 1) wynik finansowy GDDKiA ustalany jest zgodnie z wariantem porównawczym rachunku zysków i strat na koncie 860 „Wynik finansowy”;
- 2) wynik finansowy netto obejmuje:
 - a) wynik ze sprzedaży,
 - b) wynik z działalności operacyjnej,
 - c) wynik z operacji finansowych,
 - d) wynik zdarzeń nadzwyczajnych;
- 3) rachunek zysków i strat GDDKiA (wariant porównawczy) sporządzany jest wg wzoru określonego w przepisach wykonawczych do ustawy o finansach publicznych.